

LYDIA DAVIS

*Rakerlakker
om efteråret*

OVERSAT AF KAREN MARGRETHE ADSEBALLE

FORLAGET
VANDKUNSTEN

Fortælling

Jeg kommer hjem fra arbejde, og der ligger en besked fra ham: Han kommer ikke, han har travlt. Han vil ringe tilbage. Jeg sætter mig til at vente, og da klokken bliver ni, tager jeg hen til ham, bemærker at hans bil holder der, men at han ikke er hjemme. Jeg banker på til hans lejlighed og derefter på alle garagedørene uden at vide, hvilken dør, der er hans – intet svar. Jeg skriver en besked, læser den igennem, skriver en ny og putter den ind ad brevsprækken. Da jeg er kommet hjem, føler jeg mig rastløs, og alt jeg kan foretage mig er at spille klaver, selvom jeg har meget at lave og skal på udflygt den næste dag om morgenen. Jeg ringer igen kvart i elleve, og han er kommet hjem, han har været i biografen med sin ekskæreste, og hun er der stadig. Han siger, at han vil ringe tilbage. Jeg giver mig til at vente. Til sidst sætter jeg mig ned og skriver i min notesbog, at når han ringer, vil han enten opsøge mig eller også vil han ikke, og så vil jeg blive sur og vil enten være i selskab med ham eller med min egen vrede, og det vil sikkert være fint nok, da vrede altid er til stor trøst, som det gik op for mig, da jeg var sammen med min mand. Og så fortsætter jeg med at skrive, i tredje person og i datid, at hun åbenbart altid havde brug for en at elske, selv når det var en kompliceret kærlighed. Han ringer tilbage, før jeg når at skrive det hele ned. Da han ringer, er klokken lidt over halv tolv. Vi skændes næsten helt til klokken tolv. Alt hvad han siger, modsiger sig selv: For eksempel siger han, at han ikke ville se mig, fordi han skulle arbejde, eller snarere fordi han havde lyst til at

være alene, men han har ikke arbejdet, og han har ikke været alene. Jeg kan slet ikke få ham til at holde op med at modsige sig selv, og da samtalen begynder at lyde som så mange andre, jeg har haft med min mand, siger jeg farvel og lægger røret på. Jeg afslutter det, jeg var begyndt at skrive, selvom det ikke længere forekommer mig at være rigtigt, at vrede kan være til trøst overhovedet.

Jeg ringer tilbage til ham fem minutter senere for at fortælle ham, at jeg er ked af, at vi skændes så meget, og at jeg elsker ham, men der er ingen, der svarer. Efter fem minutter ringer jeg igen og tænker, at han nok er gået ud i garagen og tilbage igen, men endnu en gang, er der ikke nogen, der svarer. Jeg overvejer at køre hjem til ham igen og lede efter ham i garagen for at se, om han arbejder derinde, for der har han sit skrivebord og sine bøger, og det er der, han læser og skriver. Jeg har natkjole på, den er over tolv, og jeg skal af sted morgenen efter klokken fem. Alligevel tager jeg tøj på og kører et par kilometer hen til hans hus. Jeg er bange for, at jeg vil se andre biler parkeret der, når jeg kommer derhen, som jeg ikke havde lagt mærke til før, og at en af dem tilhører hans ekskæreste. Da jeg kører ned ad indkørslen, får jeg øje på to biler, som ikke var der før, og en af dem er parkeret helt tæt op ad døren, og jeg har på fornemmelsen, at hun er der. Jeg går om bagved den lille bygning, hvor hans lejlighed befinder sig og kigger ind ad vinduet. Lyset er tændt, men jeg kan ikke se klart på grund af de halvt lukkede persienner og duggen på ruderne. Men tingene inde i værelset er ikke de samme, som de var tidligere på aftenen, og før var der ingen dug. Jeg åbner yderdøren med trådnettet og banker på. Jeg venter. Intet svar. Jeg lader trådnetsdøren

smække i og går hen for at undersøge de forskellige garager. Nu åbner døren sig bag mig, idet jeg bevæger mig væk, og han kommer ud. Jeg kan ikke se ham særlig godt, for det er mørkt i den snævre gyde ved siden af døren, og han har mørkt tøj på, og der er næsten intet lys bag ham. Han kommer hen til mig og lægger armene omkring mig uden et ord, og jeg tror ikke, at han ikke siger noget, fordi han er overvældet af følelser, men snarere fordi han er ved at forberede, hvad han vil sige. Han slipper mig og går rundt om mig og foran mig, ud til det sted, hvor bilerne er parkeret ved garagedørene.

Da vi går derud, siger han: "Se" og så mit navn, og jeg venter på, at han skal sige, at hun er her, og at det er helt forbi mellem os. Men det gør han ikke, og jeg har på fornemmelsen, at det egentlig var hans hensigt at sige noget i den retning, i det mindste sige, at hun var her, og at han så af en eller anden grund kom på andre tanker. I stedet siger han, at alt det, der gik galt her til aften, var hans skyld, og at han er ked af det. Han står med ryggen mod garagedøren og ansigtet i lyset, og jeg står foran ham med ryggen til lyset. På et tidspunkt omfavner han mig så pludseligt, at garagedøren bag ham får ilden fra min cigaret til at gå ud. Jeg ved, hvorfor vi er herude og ikke på hans værelse, men jeg spørger ham ikke om det, før jeg ved, at alting er bedre mellem os. Så siger han: "Hun var her ikke, da jeg ringede til dig. Hun kom tilbage senere." Han siger, at den eneste grund til, at hun er her, er, at der er noget, der bekymrer hende, og han er den eneste, hun kan tale om det med. Så siger han: "Du forstår det ikke rigtig, gør du?"

Jeg forsøger at forstå det.

Så de gik i biografen, og så tog de hjem til ham, og så ringede jeg, og så tog hun af sted, og han ringede tilbage, og vi skændtes, og så ringede jeg tilbage to gange, men han var taget ud for at hente øl (siger han), og så kørte jeg over til ham, og i mellemtiden var han vendt tilbage efter at have købt øl, og hun var også kommet tilbage, og hun var på hans værelse, så vi snakkede sammen ved garagedørene. Men hvad er sandheden? Kunne både han og hun virkelig være kommet tilbage i det korte interval mellem min sidste telefonopringning og min ankomst til hans hus? Eller er sandheden i virkeligheden, at hun ventede udenfor eller i garagen eller i sin bil, mens han ringede til mig, og at han så tog hende med ind igen og lod telefonen ringe uden at svare, da jeg ringede for anden og tredje gang, fordi jeg hang ham langt ud af halsen, og han var træt af at skændes? Eller er sandheden snarere, at hun faktisk tog af sted og kom tilbage senere, men at han blev og lod telefonen ringe uden at svare? Eller tog han hende måske med indenfor og gik så selv ud for at hente øl, mens hun ventede derinde og lyttede til telefonen, der ringede? Det sidste er det mindst sandsynlige. I hvert fald tror jeg ikke, at han overhovedet tog ud for at hente øl.

Det at han ikke fortæller mig sandheden hele tiden, får mig til at føle mig usikker på, om han fortæller mig sandheden visse andre gange, og så prøver jeg selv at finde ud af, om det han fortæller mig, er sandheden eller ej, og nogle gange kan jeg regne ud, at det ikke er sandheden, og nogle gange ved jeg det ikke og ved det aldrig, og af og til kun fordi han siger det til mig om og om igen, er jeg overbevist om, at det er sandheden, fordi jeg ikke tror, at han ville gentage en løgn så ofte.

Måske er sandheden ligegyldig, men jeg vil have klar besked om det, om ikke andet så for at nå frem til nogle konklusioner hvad angår spørgsmålet såsom: hvorvidt han er vred på mig eller ej; og hvis han er, i så fald hvor vred; om han stadig elsker hende eller ej; og hvis han gør, i så fald hvor meget; om han elsker mig eller ej; hvor meget; hvorvidt han er i stand til at bedrage mig gennem sine handlinger og derefter i måden han fortæller om disse handlinger på.

Fru Orlando's bekymringer

Fru Orlando lever i en dystre verden. I huset ved hun, hvad der er farligt: gasovnen, de stejle trapper, det glatte badekar og de mange elendige, elektriske installationer. Uden for huset ved hun til dels, hvad der er farligt, men kan umuligt have styr på det hele og er bange for sin egen uvidenhed og begærlig efter oplysninger om kriminalitet og katastrofer.

Selvom hun træffer sine forholdsregler, er ingen forholdsregel nogensinde nok. Hun prøver at forberede sig på pludselig sult, kulde, kedsomhed og voldsomme blødninger. Hun er altid i besiddelse af en forbindelse, en sikkerhedsnål og en kniv. I bilen har hun blandt andet et stykke reb, en fløjte og en bog om Englands samfundsvidenskabelige historie, som hun læser, mens hun venter på sine døtre, der ofte er på indkøb i lang tid ad gangen.

Generelt kan hun lide at være i selskab med mænd: De beskytter hende, dels på grund af deres størrelse, dels på grund af deres rationelle syn på tilværelsen. Hun beundrer omtanke og respekterer den mand, som på forhånd har reserveret bord, men også ham der tøver, før han besvarer hendes spørgsmål. Hun tror på det gode i at hyre advokater og har det bedst med at tale med den slags mennesker, fordi hvert ord de siger har lovens fulde tilslutning. Men hun vil hellere bede sine døtre eller en af sine veninder om at gå på indkøb med hende i byen fremfor at gøre det alene.

Hun blev engang overfaldet af en mand i en elevator midt i byen. Det var om natten, manden var sort, og hun kendte

ikke kvarteret. Hun var yngre dengang. Hun er blevet antastet adskillige gange i overfyldte busser. Engang efter et skænderi på en restaurant spildte en ophidset tjener kaffe på hendes hænder.

I byen er hun bange for at blive ført bort af den forkerte metro i undergrundsbanen, men nægter at spørge fremmede fra laverstående klasser om vej. Hun går forbi mange sorte mænd, der planlægger forskellige forbrydelser. Enhver kan finde på at bestjæle hende, selv en anden kvinde.

Når hun er hjemme, taler hun med sine døtre i telefonen i timevis, og alt hvad hun taler om er forvarsler om kommende katastrofer. Hun kan ikke lide at udtrykke tilfredshed, da hun er bange for, at det vil gå ud over hendes gode held. Når det hænder, at hun kommer til at sige, at noget går godt, dæmper hun stemmen og banker under telefonbordet, efter hun har sagt det. Hendes døtre fortæller hende så lidt som muligt, da de ved, at hun altid finder noget ildevarslende i det, de siger til hende. Og når de ikke fortæller hende ret meget, bliver hun bange for, at der er noget galt – og at det enten er deres helbred eller deres ægteskab.

En dag fortæller hun dem en historie i telefonen. Hun har været i byen for at købe ind alene. Hun går ud af bilen og ind i en stofbutik. Hun kigger på stoffer og køber ikke noget, men lægger et par stofprøver ned i sin taske. På fortovet er der mange sorte mennesker, der går rundt og gør hende nervøs. Hun går tilbage til bilen. Da hun tager sine nøgler frem, griber en hånd under bilen fat om hendes ankel. En mand har ligget på lur derinde, og nu tager han fat om hendes strømpebklædte ankel med sin sorte hånd og med en stemme, der er

dæmpet, fordi han ligger under bilen, giver han hende besked på at give slip på sin taske og gå sin vej. Det gør hun, selvom hun næsten ikke kan stå op. Hun venter ved en husmur og holder øje med tasken, men den flytter sig ikke fra kantstegen. Nogle mennesker betragter hende. Så går hun hen til bilen, knæler ned på fortovet og kigger under den. Hun kan se sollys på gaden længere fremme og nogle rør under bilen: Der er ingen mand. Hun samler sin taske op og kører hjem.

Hendes døtre tror ikke på historien. De spørger hende, hvordan en mand dog ville kunne finde på at gøre sådan noget besynderligt noget og så i fuldt dagslys. De gør hende opmærksom på, at han ikke uden videre kan fordufte på den måde, bare sådan forsvinde ud i den blå luft. Hun er dybt krænkede over deres mistillid og bryder sig ikke om den måde, hvorpå de taler om fuldt dagslys og blå luft.

Et par dage efter overfaldet på hendes ankel er der en ny hændelse, der foruroliger hende. Ved aftenstid har hun kørt sin bil hen til en parkeringsplads ved stranden, som hun nogle gange har det for vane, så hun kan se solnedgangen gennem forruden. Men denne aften, da hun betragter strandpromenaden og havet, ser hun imidlertid ikke den fredelige, øde strand, som hun plejer at få øje på, men derimod kun en lille gruppe mennesker samlet omkring noget, der ser ud til at ligge på stranden.

Hun bliver med det samme nysgerrig, men er alligevel fristet til at køre videre uden at have set solnedgangen eller det der ligger på stranden. Hun prøver at forestille sig, hvad det mon kan være. Det er sikkert et eller andet dyr, for folk plejer ikke at stirre i så lang tid på noget, medmindre det har været i

live eller stadigvæk er det. Hun forestiller sig, at det er en stor fisk. Den må være stor, for en lille fisk er ikke interessant, og det er en vandmand heller ikke, som også er lille. Hun forestiller sig en delfin, og hun forestiller sig en haj. Det kan også være en sæl. Højest sandsynlig allerede død, hvis ikke døende, og denne flok mennesker er opsat på at se den dø.

Til sidst kan fru Orlando ikke lade være med at gå hen og studere det nærmere. Hun tager sin taske og går ud af bilen, låser den, går over en lav betonmur og synker ned i sandet. Hun holder sin hårde, skinnende taske i stroppen, og den svinger vildt frem og tilbage, mens hun med stort besvær og benene godt adskilte langsomt går gennem sandet på sine høje hæle. Brisen fra havet presser hendes blomstrede kjole ind mod hendes lår, og kjolesømmen flagrer muntert om hendes knæ, men hendes tætte sølvkrøller er ubevægelige, og hun rynker brynene, mens hun kaster sig fremad.

Hun går ind i menneskemængden og ser ned. Det der ligger på stranden er ikke en fisk eller en sæl, men en ung mand. Han ligger helt strakt ud med fødderne samlet og armene ind til siden, og han er død. En eller anden har dækket ham til med aviser, men brisen løfter avisserne op, én efter én krøller de sig sammen og glider hen over sandet for at vikle sig ind i tilskuernes ben. Til sidst er der en mørklødet mand, som fru Orlando synes ligner en mexicaner, der stikker foden frem og langsomt skubber de sidste avissider væk, så alle nu kan kaste et grundigt blik på den døde mand. Han er smuk og tynd, med grå hud, men er også begyndt at blive gul forskellige steder.

Fru Orlando er helt opslugt af at betragte ham. Hun kigger rundt på de andre og kan se, at også de har glemte sig selv. En

drukneulykke. Dette er en drukneulykke. Måske er det endda selvmord.

Hun kæmper sig tilbage over sandet. Da hun kommer hjem, ringer hun øjeblikkeligt til sine døtre og fortæller dem, hvad hun har set. Hun starter med at sige, at hun har set en død mand på stranden, en druknet mand, og så begynder hun forfra og fortæller mere. Hendes døtre føler sig ubehageligt til mode, fordi hun bliver så spændt, hver gang hun fortæller historien.

I de følgende dage bliver hun inde. Så tager hun pludselig hen til en vens hus. Hun fortæller sin ven, at hun har modtaget en sjofel telefonopringning og tilbringer natten der. Da hun kommer hjem den næste dag, tror hun, at nogen har brudt ind, fordi forskellige ting mangler. Senere finder hun alle tingene de særeste steder, men hun kan ikke komme sig over følelsen af, at der har været indbrud.

Hun sidder indenfor og frygter ubudne gæster og er på vagt over for alt, der kan gå galt. Mens hun sidder der, og særligt midt om natten, hører hun ofte nogle så mærkelige lyde, at hun er sikker på, at der er listetyve under vinduerne. Så føler hun sig nødsaget til at gå ud og betragte huset udefra. Hun cirkler rundt om huset i mørket, men kan ikke få øje på nogle listetyve og går ind igen. Men efter at have siddet indenfor i en halv time, synes hun, at hun bliver nødt til at gå ud igen for at undersøge huset udefra.

Hun går ud og ind, og den næste dag går hun også ud og ind. Så bliver hun indenfor og taler i telefon, mens hun holder øjnene fæstnet på dørene og vinduer og mærkelige skygger, og i et godt stykke tid derefter kan hun ikke få sig selv til at gå ud, undtagen om morgenen for at undersøge jorden for fodspor.

Lumind:

Den lille mand

Som hun lå der og forsøgte at sove, planlagde hun ting og erindrede ting, lidt lys kom ind gennem gardinerne fra gaden, og nogle gange lyttede hun blot og betragtede lyset og mørket. Hun tænkte på, hvordan hun åbnede og lukkede øjnene: øjenlågene, der slog sig op og åbenbarede en scene i hele sin dybde, og lyset og mørket, som havde været der hele tiden, ubemærket af hende, betydningsløst for hende, da hun ikke havde set det, hvordan de så ville sænke sig igen, og scenen ville blive uset igen, hvordan den til enhver tid kunne hæve sig og vise sig og lukke og gemme sig, skønt hun ofte, mens hun lå søvnløs med lukkede øjne, var så opmærksom, så forud for sine egne tanker, at hendes øjne forekom hende at være vidt åbne bag de lukkede øjenlåg, udstående, glasagtige og stirrende, omend det, de stirrede på, kun var bagsiden af de lukkede øjenlåg.

Hendes søn kom ind og lagde tre grå konkylier på hendes lår, og gæsten, som sad i nærheden af hende på en anden hård stol, rakte over for at tage den midterste og betragte den – en oval porcelænsnegl med hvide læber.

Når det øjeblik kommer, hvor grænsen er nået, hvor der kun er mørke forude, er der noget uvirkeligt, der kommer til udsætning. På en måde minder alt dette om sindssyge: En sindssyg person, som ikke kan hjælpes ud af sine vanskeligheder

ved hjælp af noget virkeligt, begynder i stedet at sætte sin lid til det uvirkelige, fordi han har brug for det, og det hjælper ham, og virkelige ting fortsat ikke gør det.

Ude på terrassen kaster hendes søn på gang en mursten ned over en plasticpistol og slår den i små, skarpe stykker. Fjernsynet er tændt i et værelse bag en lukket dør. En anden kvinde kommer ud derfra med vådt hår og et håndklæde viklet omkring sig, mens hun med ét højkrøstet siger til ham: Det må du ikke, hold op med det. Sønnen står og holder om muren med frygten malet i ansigtet. Hun siger: Jeg var i gang med at meditere og troede, at huset var ved at styrte sammen. De røde plasticstykker skinner på den kulørte jord omkring hans fødder.

Sådan går det for sig: Nogle gange er der en tanke, der bliver til en drøm (hun er ved at brede en lang sætning ud, og så er hun pludselig på Fourteenth Street, hvor hun anlægger en lang række sorte kantsten), og hendes forstand siger hende: Lige et øjeblik, dette er ikke virkeligt, du drømmer, og hun vågner op og tænker på at tænke og på at drømme. Sommetider har hun ligget vågen længe, og søvnens stød overmander hende omsider og blødgør hver del af hendes krop på én gang; så lægger bevidstheden mærke til det og vågner op, fordi den er interesseret i, hvordan søvnen kan komme så pludseligt. Nogle gange kan hun slet ikke koble bevidstheden fra i flere timer ad gangen, og så står hun op for at lave noget varmt at drikke, men nu er det ikke længere drikken; der hjælper, men handlingen i sig selv. Af og til er det let at

falde i søvn, men næsten øjeblikkeligt derefter (når hun har sovet i ca. ti minutter), bliver hun vækket af en høj lyd eller af en blød, men ubehagelig lyd, og hendes hjerte begynder at banke. Først mærker hun kun en stum vrede, men så slår bevidstheden atter til.

Hun hoster og har tre puder i nakken, der står varm te ved siden af hende, og en anden aften har hun et slattent stykke varmt og vådt kleenex hen over panden.

Hun sov ved siden af sin søn på stranden; de lå parallelt med vandkanten. Vandet skulpede op i kaskader på stranden og trak sig tilbage. Folk gik rundt, lagde sig i nærheden, gik forbi, og lyden af havet var så stille, at de begge sov roligt, den nedgående sol over drengens ansigt, sandkorn på hans hals, en myre, der løb hen over hans kind (han gøs, hans åbne hånd, som han knyttede igen), hendes kind i det bløde, grålige sand, hendes briller og hat på sandet.

Så var der den langsomme, stejle vandring hjem, og senere gik de ind på en mørk bar for at spise aftensmad (hendes søn faldt næsten i søvn, bøjet over det blanktpolerede træ), og på grund af mørket, trængslen og larmen, den voldsomme støj, der fik det til at virke som om, at de slugte noget af larmen og mørket sammen med maden, var hun svimmel og forvirret, da de gik ud i lyset og stilheden på gaden.

Hun ligger i mørket og vender og drejer sig på kunstfærdige måder, så hun kan falde i søvn. Det er altid svært at falde i søvn. Selv på nætter, hvor det senere viser sig ikke at have væ-

ret svært, forventer hun, at det vil blive det og er så forberedt på det, at det lige så godt kunne have været det.

Den aften for længe siden, var der ikke mere at stille op. Hun lå på et værelse og græd. Hun lå på venstre side med blikket rettet mod det mørke vindue. Hun var omkring otte eller ni. Hendes venstre kind hvilede på et blødt, gammelt hovedpudebetræk med en lille, gammel pude indeni, der stadig lugtede af gamle mennesker. I nærheden af hende, måske lige ved siden af hende, under den højre arm, den udstoppede elefant, hvuldt, snabelen, der var foldet den ene eller anden vej. Eller mere sandsynligt måske, at hun denne aften havde kastet elefanten og puden fra sig, måske havde hun ligget på sin venstre kind og kigget på lyset, der strømmede ind under døren og skinnede på gulvbrædderne, mens hun stak sin hånd ind i trækvinden, der krøb hen over gulvet; det har været en nat, hvor hun håbede, at døren ville blive åbnet igen, at der vil blive sluttet fred, hvidt lys vil strømme ind fra entreen, og mod det hvide lys, en sort skikkelse, der kommer ind. Når moderen er borte om aftenen, er hun meget langt væk, skønt hun blot er på den anden side ad døren, og når hun åbner den og kommer ind, går hun direkte hen til barnet og kigger på hende højt oppe fra, mens lyset rammer halvdelen af hendes ansigt. Men i aften har barnet ikke holdt øje med døren, hun har ligget med ansigtet mod det mørke vindue og er begyndt at græde utrøsteligt. En eller anden er vred; hun har gjort noget fatalt, der ikke kan tilgives i aften. Ingen vil komme ind til hende, og hun kan ikke komme ud. Det gør hende frygtelig bange, at det er så uafværgeligt. Det er en følelse, der minder hende om noget, der

minder hende om døden. Så kommer han ind, næsten af sig selv, skønt han ikke er virkelig, hun har opfundet ham, han kommer ind til hende for første gang og står ved hendes højre skulder, lille, blid og selvudslettende, noget, der er kommet for at fortælle hende, at alt vil blive godt igen, vil begynde at eksistere ved tærsklen, da der ellers ikke var andet forude end mørke.

Hun tænkte, at det var fordi, alting var uafsluttet. At det var derfor, hun ikke kunne sove. Hun kunne ikke sige til sig selv, at dagen var omme. Hun havde aldrig nogen fornemmelse af, at nogen dag nogensinde var omme. Ting blev ved med at ske. Det var ikke blot det, at tingene var ufuldendte, men også at de ikke blev gjort ordentligt.

Udenfor var der en spottefugl, der sang, den ændrede melodien ofte, omtrent hvert femtende sekund, som var den ved at øve sig på de forskellige dele af sangen. Hun lyttede til den hver aften, men det var ikke hver nat, den mindede hende om en nattergal, kun af og til, da også den synger i mørket.

Spottefuglen sang, og bag den var lyden af havet, nogle gange en vedholdende brølen, andre gange et voldsomt brag, når en større bølge sank sammen på sandet, ikke hver aften, men når det var højvande, og hun selv lå vågen i mørket. Hun tænkte, at hvis der var en måde, hvorpå hun kunne tvinge en form for fred ind i sig selv, så ville hun kunne sove, og hun prøvede at etablere en sådan ro inde i sig selv, som var den en slags væske, og dette lykkedes, men ikke særlig længe. Roen, når den begyndte at fylde hende, syntes at komme fra rygsojlen, den nederste del af rygsojlen. Men den ville ikke blive

inde i hende, medmindre hun holdt den tilbage, og det kunne hun ikke gøre ret længe ad gangen.

Så spørger hun sig selv, hvor der mon er hjælp at hente. Og skikkelsen vender til hendes overraskelse tilbage og står ved hendes højre skulder; han er ikke så lille og robust og heller ikke så blufærdig længere (årene er gået), men fuld af en mørk tillidsfuldhed; han kunne fortælle hende, om end han ikke gør det, men hans tilstedeværelse forsikrer hende om det, at alt er godt, og hun er god, og at hun har gjort sit bedste, selvom andre måtte være af en anden mening – og at disse andre også er et eller andet sted i huset, i et værelse længere nede ad gangen, hvor de står tæt samlet eller i to rækker, med stolte, hvide og harmfulde ansigter.

Gør det op

Han sidder og stirrer på et stykke papir foran sig. Han forsøger at gøre det op. Han siger:

Jeg prøver at regne det ud. Billetten kostede 600\$, og bag efter var der så hotellet og mad og så videre, men kun i ti dage. Sådan omtrent 80\$ om dagen, nej, snarere 100\$ om dagen. Og så gik vi i seng sammen, ca. en gang om dagen i gennemsnit. Det er 100\$ hver gang, og hver gang varede det måske to eller tre timer, så det løb op i alt fra 33\$ til 50\$ i timen, og det er dyrt.

Men det er selvfølgelig ikke alt, der skete, for vi var sammen næsten hele dagen. Hun blev ved med at betragte mig, og hver gang hun så på mig, talte også det med, og hun smilede til mig og holdt ikke op med at tale og synge, noget jeg sagde, hun ville gå i kødet på det, en lille bid til mig, hun ville forsvinde lidt fra mig, men stadig smile og fortælle mig vittigheder, og jeg elskede det, men vidste ikke helt, hvad jeg skulle stille op med det, så jeg smilede blot tilbage og følte mig langsomt sammenlignet med hende, simpelthen ikke hurtig nok. Så hun talte og berørte min skulder og arm, hun blev ved med at røre mig og at holde sig lige i nærheden af mig. I er sammen hele dagen, og det bliver ved med at ske, berøringerne og smilene, og det løber op, det bliver til mere, og du ved, hvor du vil være den aften, du taler, og en gang imellem når du tænker på det, nej, du tænker ikke, du føler det bare som et slags bestemmelsessted, hvad der skal ske, efter du tager af sted, uanset hvor du er hele aftenen, og du er glad for det, og du

planlægger det hele, egentlig ikke i hovedet, men et sted inde i kroppen eller gennem hele kroppen, det løber alt sammen op og samler sig, så når du går i seng, kan du slet ikke gøre for det, det er virkelig en præstation, det strømmer ud, men langsomt, du tager den med ro, indtil du ikke kan holde det ud mere, eller du holder hele tiden igen, du holder dig tilbage og rører altings kant, du kanter dig omkring, indtil du kaster dig ud i det og gør det færdigt, og når du er færdig, er du for svag til at stå op, men efter et stykke tid skal du på toiletet, og der står du, dine ben ryster, du støtter dig til dørkarmene, der kommer lidt lys ind ad vinduet, du kan se ind og ud, men du kan ikke rigtig se sengen.

Så det er alligevel ikke rigtig 100\$ hver gang, for det fortsætter hele dagen, lige fra det øjeblik du vågner og mærker hendes krop ved siden af din, og du går ikke glip af noget, ikke noget som helst af det, der er ved siden af dig, hendes arm, hendes ben, hendes skulder, hendes ansigt, den fine hud, jeg har før været tæt på fin hud, men denne hud er bare kanten af noget andet, og du skal til at gå i gang, og ligemeget hvor meget I er over hinanden, vil det aldrig være nok, og når din sult bliver stillet lidt, tænker du så på, hvor meget du elsker hende, og så bliver du ophidset igen, og hendes ansigt, du betragter hendes ansigt og begriber ikke, hvordan du er havnet der, og hvor heldig du er, og det hele er stadig en overraskelse, og det holder aldrig op, selv når det er slut, holder det aldrig op med at overraske dig.

Så det er snarere, som om det står på i seksten eller atten timer, selv når du ikke er sammen med hende, fortsætter det, det er rart at være væk, for så bliver det så rart at komme

tilbage til hende, så det er der stadig, og du kan ikke tage ud og kigge på en gammel gade eller et gammelt maleri uden at mærke det i din krop endnu, for ikke at tale om visse ting, der skete dagen før, der ikke betyder noget i sig selv eller ikke vil le betyde noget, hvis det ikke var fordi, I har noget sammen, men du kan ikke glemme det, og det er indeni dig hele tiden, så det løber snarere op i, lad os sige, seksten op i hundrede, altså 6\$ i timen, og det er ikke for meget.

Og så bliver det for alvor ved, når du sover, selvom du sikkert drømmer om noget andet, en bygning måske, næsten hver nat blev jeg ved med at drømme om den samme bygning, for hver morgen tilbragte jeg en god del af min tid i en gammel murstensbygning, og når jeg lukkede øjnene kunne jeg se disse kølige steder, og jeg ville føle mig fredfyldt indeni, jeg kunne se murstenene på gulvet og stenbuerne og rummet, tomheden imellem dem som en slags mørk ramme omkring det jeg kunne se længere fremme, en have, og det sted var også ligesom sten på grund af dets kølighed og den grå skygge, den slags strålende skygge, der glødede af lyset fra solen, der faldt bag buerne, og der var højt til loftet, alt dette var inden i mig hele tiden, selvom jeg ikke vidste det, indtil jeg lukkede øjnene, jeg sover, og jeg drømmer ikke om hende, men hun ligger ved min side, og jeg vågner op tilstrækeligt mange gange i løbet af natten til at vide, at hun er der, og bemærker for eksempel, at hun engang lå på ryggen, men at hun nu har slynget sig omkring mig, jeg betragter hendes lukkede øjne, jeg vil kysse hendes øjenlåg, jeg vil mærke hendes bløde hud under mine læber, men jeg vil ikke forstyrre hende, jeg vil ikke se hende rynke panden, som om hun har glemte, hvem

jeg er, mens hun sov og bare føler, at der er noget, der generer hende, så jeg betragter hende blot og forsøger at klamme mig til det hele, alle de gange, hvor jeg har våget over hende, mens hun sover, og hun er ved min side og ikke borte fra mig, som hun vil være det senere, jeg vil holde mig vågen hele natten, blot for at blive ved med at have det på den måde, men det kan jeg ikke, jeg falder i søvn igen, og omend jeg ikke sover tungt, prøver jeg stadig at fastholde det.

Men det er ikke ovre, når det er forbi, selv når det er forbi, bliver det ved, hun er stadig indeni dig som en sød likør, du er fuldstændig fyldt op af hende, alt ved hende har ligesom blødt sig ind i dig, hendes duft, hendes stemme, den måde hendes krop bevæger sig på, det er alt sammen indeni dig, i det mindste et stykke tid endnu, så svinder dine kræfter og mine kræfter, du er bange for, hvor svag du er, at du ikke kan få hende helt ind i dig igen, og nu forsvinder det alt sammen fra din krop, og det er mere i din sjæl end i din krop, billederne kommer til dig, et efter et, og du betragter dem, nogle varer længere end andre, I var sammen på et meget rent, hvidt sted, en café, I spiste morgenmad, og stedet var så hvidt, at hun stod i skarp kontrast til det, hendes blå øjne, hendes smil, farverne på hendes tøj, selv tryksværten på den avis, hun læser, når hun ikke ser op på dig, det lysebrune og røde og gyldne i hendes hår, når hun har sænket ansigtet for at læse, den brune kaffe, de brune rundstykker sat skarpt op mod det hvide bord og de hvide tallerkener og sølvterrinerne og sølvknivene og skeerne og stilheden fra de søvnige folk, der sidder alene ved deres borde i værelset med raslen og skramlen fra skeer og kopper i underkopper og neddæmpede stemmer, hendes

stemme nu og da, der falder og stiger. Og billederne kommer til dig, og du kan kun håbe, at de ikke vil miste livet for hurtigt og falme, selvom du ved, at det er det, de vil, og at du også vil glemme noget af det, der skete, for du er allerede ved at finde små detaljer frem, som du næsten havde glemt.

Vi lå i sengen sammen, og hun spurgte: Synes du, at jeg er tyk? Og jeg blev overrasket, for hun lod slet ikke til at gøre sig den slags beklæmninger om sig selv, så jeg tror, at det jeg fik ud af det var, at hun faktisk gjorde sig den slags beklæmninger, så jeg sagde, hvad jeg tænkte, og fortalte hende på min tåbelige måde, at hun havde en meget smuk krop, at hendes krop var perfekt, og jeg mente det virkelig, men hun sagde bare skarpt: Det er ikke, hvad jeg spurgte dig om, så jeg måtte forsøge at svare på nøjagtigt det, hun havde spurgt mig om, igen.

Og engang lå hun lige ved siden af mig sent om natten og begyndte at tale, hendes åndedræt i mit øre, og hun blev bare ved og ved og talte hurtigere og hurtigere, kunne slet ikke holde op, og jeg elskede det, jeg havde det ganske enkelt, som om alt det liv, der var i hende, strømmede ind i mig, jeg havde så lidt liv i mig, hendes liv, hendes flamme brændte sig ind i mig, gennem hendes varme åndedræt, og jeg ønskede, at hun bare skulle blive ved med at tale for altid, lige der ved siden af mig, og at jeg ville blive ved med at leve sådan, jeg ville kunne leve, men uden hende, det var jeg ikke så sikker på.

Men så glemmer du noget af det, måske det meste, til sidst næsten det hele, og du anstrenger dig for at huske alting, så du aldrig vil glemme det, men selv det kan du tilintetgøre ved blot at tænke for meget på det, selvom du ikke kan lade være med at tænke på det så godt som hele tiden.

Og når billederne så begynder at vise sig, går du i gang med at stille spørgsmål, bare ubetydelige, ubesvarede spørgsmål, som du har haft i tankerne, såsom hvorfor hun havde lyst tændt, en aften du kom ind i sengen, og hvorfor var det slukket den næste, når hun nu havde det tændt igen den følgende og havde slukket det aftenen før, hvorfor, og andre spørgsmål, små spørgsmål, der plager dig.

Og omsider forsvinder billederne, og de små, tørre spørgsmål uden svar er der stadig, og du sidder tilbage med en stor, tung smerte indeni, som du forsøger at dulme ved at læse, eller som du prøver at lindre ved at opsøge offentlige steder, hvor der vil være folk omkring dig, men ligegyldigt hvor god du er til at skubbe smerten fra dig. Lige i det øjeblik du tror, at alt vil ordne sig en tid, at du er på den sikre side, da er det, at du skubber det fra dig med al din kraft, og du står på et lille, nøgent og dødt stykke jord, og så vender det hele pludseligt tilbage, du hører en lyd, måske er det en kat, der mjaver eller en baby, der græder, eller også er det noget andet, hendes stønnen for eksempel, du hører det og får forbindelse til den del af dig selv, du ikke længere har kontrol over, og smerten kommer tilbage med så voldsom en kraft, at du bliver bange, bange for at du er ved at få et tilbagefald, og du spørger dig selv, nej, du er skrækslagen over at skulle spørge dig selv om, hvordan du nogensinde skal komme ud af det igen.

Og så er det ikke kun hver time af dagen, mens det står på, men snarere flere timer i træk hver dag i tiden, som følger, i ugevis, om end mindre og mindre, så du kan regne procentdelen af det ud, hvis du skulle få lyst, efter seks uger tænker du måske kun på det i ca. en time i løbet af hele dagen, et par mi-

nutter her og der, godt fordelt, eller et par minutter her og der og en halv time før du går i seng, og nogle gange vender det hele tilbage, og du er vågen og tænker på det den halve nat.

Så når du lægger det hele sammen, har du måske kun brugt 3\$ i timen på det.

Hvorvidt man også skal tage de dårlige øjeblikke med i beregningerne, ved jeg ikke. Jeg havde ingen dårlige stunder sammen med hende, omend der måske var et enkelt vanskeligt øjeblik, da jeg fortalte hende, at jeg elskede hende. Jeg kunne ikke lade være med det, det var første gang jeg havde følt det sådan med hende, at jeg nu halvvejs havde forelsket mig i hende eller måske helt og aldeles, hvis hun da ellers havde givet mig lov til det, men det gjorde hun ikke eller også var det mig, der ikke helt tillod det, for det hele ville blive så kortvarigt, og det samme gjaldt også andre ting, og så fortalte jeg hende det og vidste først ikke, hvordan jeg ellers skulle sige til hende, at hun ikke behøvede at føle det som en byrde, det at jeg elskede hende, eller at hun ikke behøvede at nære de samme følelser som jeg eller at tage de samme ord i sin mund, jeg blev simpelthen bare nødt til at fortælle hende det, det var det hele, for jeg var ved at eksplodere indeni, og det at jeg sagde det, var slet ikke tilstrækkeligt til at forklare, hvad jeg følte, jeg kunne i virkeligheden ikke sige noget som helst af det, jeg følte, for der var så meget, ord ville ikke kunne rumme det, og at gå i seng sammen gjorde det kun værre, for så ville jeg for alvor ønske, at ordene var der, men de slog ikke til, var slet ikke nok, men jeg fortalte hende det alligevel, jeg lå oven på hende og hun havde hænderne oven over hovedet, og mine hænder var i hendes og vores fingre flettet ind i hinan-

dens, og fra vinduet kom der lidt lys ind og lagde sig på hendes ansigt, men jeg kunne ikke rigtig se hende og var bange for at sige det, men jeg blev nødt til at sige det, for jeg ville have, at hun skulle vide det, det var vores sidste nat sammen, og jeg blev nødt til at fortælle hende det i netop det øjeblik, ellers ville jeg aldrig få en chance til, så jeg sagde bare: Før du går i seng, jeg bliver nødt til at fortælle dig, før du går i seng, at jeg elsker dig, og lige med det samme, umiddelbart efter sagde hun: Jeg elsker også dig, og i mine ører lød det, som om hun ikke mente det, lidt fladt, som om hun ikke mente det, men på den anden side lyder det altid lidt fladt, når nogen siger: Jeg elsker også dig, for de gentager det bare, selv når de mener det, og problemet er, at jeg aldrig vil finde ud af, om hun mente det eller ej, eller måske vil hun en dag fortælle mig det, om hun mente det, men jeg kan på ingen måde få vished for det nu, og jeg er ked af, at jeg gjorde det, det var en fælde, jeg ikke ønskede hun skulle falde i, jeg kan se, at det var en fælde, for hvis hun overhovedet ikke havde sagt noget, ved jeg, at jeg også ville være blevet såret, som tog hun noget fra mig og uden videre accepterede det, og intet gav mig igen, så hun blev virkelig nødt til det, om det så bare var for at være venlig mod mig, blev hun nødt til at sige det, og jeg er ikke længere sikker på, om hun mente det.

Et andet svært øjeblik, eller det var ikke ligefrem svært, men det var heller ikke let, var, da jeg blev nødt til at tage af sted, tiden nærmede sig, og jeg var begyndt at ryste og føle mig tom, der var ingenting inden i mig, ingenting indeni, intet der gjorde, at jeg kunne holde mig oprejst, og så skete det, alting var parat, og jeg skulle af sted, og det var bare et kys, et

flygtigt et, som om vi var bange for, hvad der kunne ske efter kysset, og hun blev helt vild og rakte ud efter en gammel trøje, en grøn og blå en, der hang på en knage ved døren og lagde den i mine arme, så jeg kunne tage den med mig, det bløde stykke tøj var fyldt med hendes duft, og vi stod der helt tæt på hinanden og kiggede på et stykke papir, hun havde i hånden, og jeg gik ikke glip af noget, jeg holdt fast i dem, disse sidste par minutter, for det var så det, det var enden på det hele, ting forandrer sig altid, så det var virkelig slut, det var forbi.

Måske vil alting blive godt igen, måske har du ikke mistet noget ved at gøre det, jeg ved det ikke, nej, helt ærligt, nogle gange, når du tænker over det, føler du dig i virkeligheden som en prins, du føler dig præcis som en konge, og andre gange er du bange, du er bange, ikke hele tiden, men af og til, for hvad det vil gøre ved dig, og det er svært at vide, hvad du skal stille op med det nu.

Da jeg gik min vej, så jeg mig tilbage en enkelt gang, og døren var stadigvæk åben, jeg kunne se hende stå bagest i rummets mørke, jeg kunne i virkeligheden kun se hendes hvide ansigt, der stadig så på mig, og hendes hvide arme.

Jeg tror, man når til det punkt, hvor man betragter smerten, som om den lå foran én i en æske, en meter derfra i en åben æske, et eller andet sted i et vindue. Den er hård og kold, som en metalbarre. Du kigger bare på den og siger: Okay, den snupper jeg, den tager jeg med i købet. Sådan er det. For du ved alt om det, før du kaster dig ud i det. At smerten er en del af det hele. Og det er jo ikke sådan, at du bagefter kan sige, at glæden var større end smerten, og at det er derfor, du vil gøre det igen. Sådan hænger det ikke sammen. Det kan ikke

måles, for bagefter kommer smerten, og den varer længere. Så spørgsmålet er snarere, hvorfor smerten ikke får dig til at sige, at du ikke vil gøre det igen? Når smerten er så stærk, at du bliver nødt til at sige det, men ikke gør det.

Det får mig til at overveje, hvordan man sig kaste sig ud i det med 600\$ på lommen eller snarere 1.000\$ for så at ende op med en gammel skjorte i hånden.

Hr. Burdoffs tur til Tyskland

FOREHAVENDET

Hr. Burdoff har indlogeret sig et år i København med en smålig kontorassistent og hans familie for at lære tysk. Projektet er dårligt ud tænkt og dømt til at gå galt, for han vil spille det meste af sin tid hensunken i egne tanker og vil kun lære meget lidt tysk.

SITUATIONEN

Han skriver med stor entusiasme til en gammel skolekammerat i Amerika om Tyskland, Köln, huset han bor i og det højloftede værelse med dets fantastiske udsigt ud over en byggeplads og bjergene i det fjerne. Men selvom situationen forekommer ham at være helt usædvanlig, har den faktisk fundet sted flere gange før uden bemærkelsesværdige resultater. Det lyder alt for velkendt for hans gamle skolekammerat: et hus der er fyldt med nipsting, den nysgerrige værtinde, de klodsede døtre og ensomheden i hans soveværelse. Den velmenende sproglærer, de trætte studerende og de mærkelige gader i byen.

UDMATTELSE

Knap nok har hr. Burdoff etableret, hvad han selv betragter som en produktiv rutine, før han synker hen i en tilstand af

udmattelse. Han kan ikke koncentrere sig. Han er for nervøs til at lægge cigaretterne fra sig, og samtidig giver det ham hovedpine at ryge. Han kan ikke forstå ordene i sin grammatik-bog og synes ikke, han får meget ud af det, selv ikke når det gennem en uhyre kraftanstrengelse lykkes ham at forstå en sætningskonstruktion.

KØDBOLLER

Det går op for hr. Burdoff, at han er begyndt at tænke på frokost, længe før det er tid til at gå ned i spisesalen. Han sidder ved vinduet og ryger. Han kan allerede dufte suppen. En kniplingsdug vil blive lagt på bordet i spisestuen, som endnu ikke er rettet an til frokosten.

Hr. Burdoff kigger ud på byggepladsen bag ved pensionatet. I en fordybning af rå jord bøjer tre kraner sig og retter sig op og roterer fra side til side. Nede på jorden står klynger af arbejdsmænd stille med hænderne i lommerne.

Suppen vil være tynd og klar med kødboller, der flyder rundt i den, dråber af olie på overfladen og et stænk af persille under den snoede, opadstigende damp. For det meste vil suppen efterfølges af en tynd kalvekotelet og koteletten af et stykke kage. Kagen er i ovnen, og hr. Burdoff kan dufte den. Lydene han har hørt, de mange forskellige tunge motorer fra bulldozerne og kranerne, der skramler nede på jorden, overdøves af lyden af en støvsuger lige uden for hans dør i gangen. Så høres støvsugeren i en anden del af huset. Ved middagstid dør lyden af maskinerne udenfor hen, og et øjeblik senere, gennem den pludselige stilhed, hører hr. Burdoff sin værtin-

des stemme, gulvbræddernes knirken i entreen nedenunder og derefter den festlige klirren af bestik. Dette er lydene, han har ventet på, og han går ud af sit værelse og ned for at spise frokost.

KLASSEN

Hans sproglærer er sjov og rar, og alle i klassen føler sig godt tilpas. Hr. Burdoff er lettet over at erfare, at han ikke er den mest langsomme i klassen, selvom han ikke forstår så meget endnu. Der er mange øvelser, hvor de læser højt sammen, og han deltager veloplagt i dem alle. Han nyder de små historier, som alle i klassen, studerer så ihærdigt: for eksempel Karl og Helga, hvis sightseeingtur munder ud i en let overraskelse – og de studerende, der skraldgriner over denne episode.

TØVEN

Hr. Burdoff sidder ved siden af en lille kvinde fra Hawaii og betragter hendes voldsomt røde læber, mens hun med medmøje og besvær beskriver sine rejser i Frankrig. Klassekameraternes tøven, når de forsøger at tale, er charmerende; den ufordærvede uskyldighed, der præger dem, når de udstiller deres svagheder.

HR. BURDOFF FORELSKER SIG

Pludselig føler hr. Burdoff sig mere og mere tiltrukket af kvinden fra Hawaii, som er rykket hen på stolen lige foran

ham. I hver time stirrer han på hendes sorte hestehale, der er fyldt med hårlak, hendes smalle skuldre og den nederste del af hendes balder, der på udsøgt vis stikker ud gennem revnen af hendes stol, helt tæt op ad hans knæ. Han længes efter et glimt af hendes nydeligt korslagte ben, hendes balletsko, der vipper op og ned, når hun ihærdigt forsøger at besvare et spørgsmål, og hendes slanke hånd, når den skriver og med jævne mellemrum bevæger sig hen over siden for så atter at forsvinde af syne.

Han er vild med de farver, hun har på, og de ting hun har med sig. Hver nat ligger han vågen og drømmer om at redde hende ud af alverdens katastrofer. Hver drøm er den samme og standser brat op lige før det første kys. Men hans kærlighed er mere skrøbelig end han aner og visner øjeblikkeligt den dag, en høj og pragtfuld, norsk kvinde begynder i klassen.

HELENS TILSYNEKOMST

Da hun kommer ind i lokalet og vugger med hofterne blandt flokken af tavse studerende, synes hr. Burdoff, at hun ser pragtfuld og ubehjælpsom ud. Ikke så snart som hun har lagt hofterne til rette for at tilpasse armlæmet på den ene side af stolen, før hendes hængebryster støder ind i knolden på en vred kvinde fra Aix på den anden side og bringer uorden i den. De studerende anstrenger sig for at holde sig væk fra hende, men deres stole er boltet sammen i grupper på tre, og de kan ikke forene deres bestræbelser. En langsom rødmen lister sig op ad Helens hals og kinder.

Til hr. Burdoffs store glæde maser hun sig forbi hans knæ og slår sig ned på den tomme stol ved siden af ham. Hun smiler undskyldende til ham og til hele klassen. En blanding af varme dufte strømmer ud fra hendes armhuler, hendes hals og hendes hår, og hr. Burdoff glemmer øjeblikkeligt alt om kongruens, bøjninger og modus, kigger op på læreren, men ser kun Helens hvide øjenvipper.

HR. BURDOFF TAGER HELEN BAG EN STATUE

Helen giver sig hen til Hr. Burdoff på deres allerførste stæv-nemøde, efter de har tilbragt aftenen med at kæmpe i det våde græs bag en statue af Leopold Mozart. Var det ikke svært for hr. Burdoff at få Helen ind i parken til at starte med, er det straks et større problem at rulle den fugtige hofteholder ned om livet på hende og så forsikre hende om, efter al den stønnen og pusten, at hun ikke er blevet set af en eller anden autoritetsfigur eller af en nær ven. Så snart hun er lidt mere afslappet, hvad det angår, har hun kun ét spørgsmål tilbage til hr. Burdoff:

Respekterer han hende stadig?

HR. BURDOFF UNDER TANNHÄUSER

Stik mod sine egne ønsker, men af kærlighed til Helen, indviliger hr. Burdoff i at tage med til en Wagner-opera i operahuset i Køln. Under første akt får hr. Burdoff, der er vant til det attende århundredes klarsyn, åndenød og er bange for, at han vil besvime på sin hårde stol øverst oppe i salen. Trænet som

Helens blod, fornemmede han forfjamsket, at der altid havde været en dyb forbindelse mellem Helens blod, Helen selv og det nittende århundrede.

RESUMÉ

Hr. Burdoff tager til Tyskland. Bor på et pensionat, hvorfra han kan se en byggeplads. Glæder sig til frokost. Spiser godt hver dag og tager på. Går i skole, på museer og på kro. Kan lide at lytte til strykekvartetter i det fri med armene på bordpladen af metal og fødderne i gruset. Dagdrømmer om kvinder. Forelsker sig i Helen. En vanskelig og pinagtig kærlighed. Voksende fortrøghed. Helen løfter sløret for sin kærlighed til operaer af Wagner. Uheldigvis foretrækker hr. Burdoff Scarlatti. Helens gådefulde sind.

Helens barn bliver sygt, og hun tager hjem til Norge for at tage sig af ham. Hun er ikke sikker på, om hun vil blive i sit ægteskab. Hr. Burdoff skriver til hende mindst én gang om dagen. Vil hun kunne nå at komme tilbage, før han tager til Amerika? Brevene hun skriver tilbage er meget korte. Hr. Burdoff kritiserer dem. Hun holder op med at skrive til ham så ofte og siger intet, som hr. Burdoff har lyst til at høre. Hr. Burdoff, der har afsluttet sine studier, forbereder sig på at tage til Amerika. Alene på vej til Paris, ser han ud ad togvinduet, føler sig svag, udelig. Helen sidder ved siden af sit sovende barn, ser ud gennem soveværelsesvinduet, tænker på hr. Burdoff. Bliver rørt og mindes tidligere elskere og deres biler.

han er, i Scarlattis nøjagtige tonefølger, kan han ikke spore nogen fremgang i musikken. På et sted han selv betragter som vilkårligt, slutter akten.

Da lysene tændes, studerer hr. Burdoff Helens ansigt nøje. Et smil breder sig om hendes læber, hendes pande og kinder er fugtige, og hendes øjne lyser af tilfredshed, som har hun netop spist et stort måltid. Hr. Burdoff, derimod, er overvældet af melankoli.

Under resten af forestillingen kan hr. Burdoff ikke samle sine tanker. Han prøver at regne sig frem til, hvor mange siddepladser, der er i salen, og betragter derefter de slørede kalkmalerier under kuplen. Fra tid til anden betragter han Helens stærke hånd på armlænet, men tør ikke forstyrre hende ved at begynde at kærtegne den.

HR. BURDOFF OG DET NITTENDE ÅRHUNDREDE

Et godt stykke hen i deres forhold, på et tidspunkt hvor hr. Burdoff har udholdt hele *Ring* og *Den Flyvende Hollænder* såvel som et symfonisk digt af Strauss, og hvad der forekommer ham at være utallige violinkoncerter af Bruch, synes hr. Burdoff, at Helen har ført ham dybt ind i det nittende århundrede, et århundrede han altid omhyggeligt har forsøgt at undgå. Han er overrasket over dets overdådighed, dets åndfuldhed og dets kvindelige sensibilitet, og endnu senere, da han rejser bort fra Tyskland i tog, tænker han på den nat – der var vigtig for deres forholds videre forløb – hvor han og Helen gik i seng sammen, mens hun havde menstruation. Radioen spillede Schumanns *Manfred*. Da hr. Burdoff kom, klistret ind i

Hvad hun vidste

Folk vidste ikke, hvad hun vidste, at hun i virkeligheden ikke var en kvinde, men en mand, ofte en tyk mand, men sandtynligvis endnu oftere en gammel mand. Den kendsgerning, at hun var en gammel mand, gjorde det svært for hende at være en ung kvinde. Det var svært for hende at tale med en ung mand, for eksempel, selvom den unge mand tydeligvis var interesseret i hende. Så hun måtte spørge sig selv: Hvorfor flirter denne unge mand med denne gamle mand?

Fisken

Hun står over fisken og tænker på nogle af de uoprettelige fejltagelser, hun har begået den dag. Nu er fisken blevet tilberedt, og hun er alene med den. Fisken er til hende – der er ingen andre i huset. Men hun har haft en hård dag. Hvordan kan hun spise denne fisk, lagt til afkøling på en marmorplade? Og dog har fisken heller ikke, ubevægelig som den er, afklædt sine ben og frarøvet sit sølvskind, været mere alene end nu: flået til uigenkendelighed og betragtet med et livstræt blik af en kvinde, der har begået dagens sidste fejltagelse og udsat den for dette.